

GESTRICIA

Medlemstidning för Gästriklands Genealogiska Förening

Årgång 17

Maj 2005

Nr 2

Trevlig sommar

GÄSTRIKLANDS GENEALOGISKA FÖRENING

Föreningen bildades i februari 1984
och är medlem i Sveriges Släktforskarförbund

Besöks och postadress
S. Sjötullsgatan 1, 802 80 Gävle

E-post: ggf.x@gavle.to
Hemsida: www.ggfx.se

Medlemsavgift **125:-** Familjemedlem **30:-**

Sätts in på **Plusgiro 481 64 19-8**

STYRELSEN

Ordförande	Betty Söderlund	026-14 60 37 <i>E-post: betty.sd@gavle.to</i>
Vice ordförande	Svea Gustavsson	026-13 01 45 <i>E-post: svea.gustavsson@telia.com</i>
Kassör	Gunilla Ekman	026-62 11 63 <i>ekmanmg@hotmail.com</i>
Sekreterare	Claes Embäck	026-19 25 00 <i>E-post: claes.emback@swipnet.se</i>
Ledamot	Birgitta Hellström	026-359 60 <i>E-post: birgitta.hellstrom@ab-online.nu</i>
Suppleanter	Helena Söderlund	026-14 60 07 <i>E-post: helena.s@comhem.se</i>
	Lars Svahn	026-19 80 25 <i>E-post: la.svahn@telia.com</i>
Revisorer	Gunnar Claesson	026-51 35 41
	Ingrid Frostesjö	026-14 27 94
Revisorsuppleanter	Gun-Britt Brundin	026-16 40 90
	Leif Holmqvist	070-557 13 43
Valberedning	Eva Skog	026-13 36 66 <i>E-post: eva.b.skog@swipnet.se</i>
	Berit Wallström	0278-460 12

Öppettider

Måndag
Tisdag
Onsdag
Torsdag
kl. 10 - 14

Välkommen

SOMMARSTÄNGT

på
föreningslokalen
17 juni - 21 augusti

Vill du ha tidningen som E-post
meddela då din adress till

ggf.x@gavle.to

Kvinnliga brukspatroner i Gästrikland

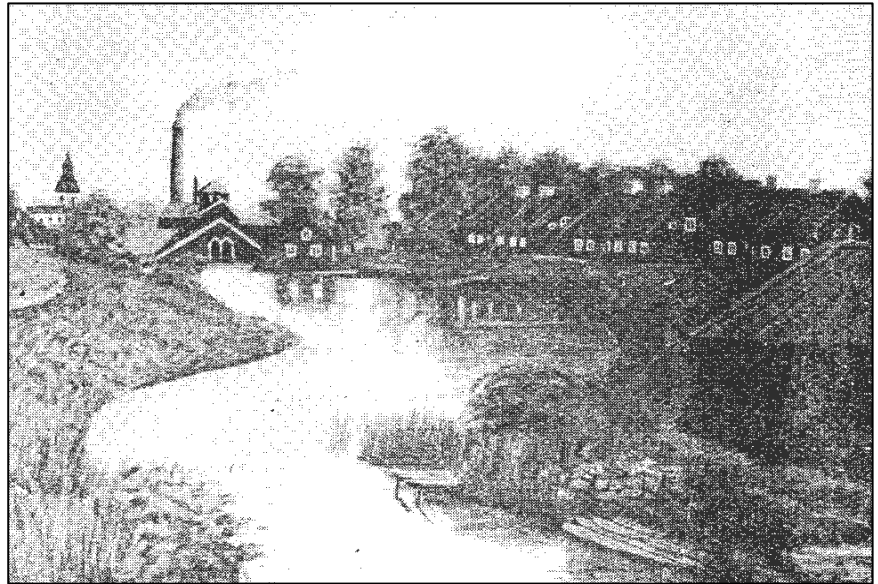
Under 1600-talets senare och 1700-talets första del, då flera av Gästriklands järnbruk, den tidens storindustrier, leddes med den äran av fruntimmer, alla änkor med flera barn. Resultatet av deras insatser kan delvis ännu skönjas.

Katarina Bröms

Som under åren 1686-1735 stod i spetsen för stora skogsdomäner och järnbruk, vilka gick under namn Ockelboverken, landskapets då för tiden mest betydande järnbruksenhet. Hennes far var prästson från Ockelbo, doktor Sven Bröms, en tid hovläkare både hos drottning Kristina, Karl X och Karl XI. Bröms hade tillsammans med handlanden Robert Petre anlagt Ockelboverken på domäner, som han dels ärvt, dels köpt, men också till stor del fått till skänks av enskilda bönder och socknen. Den av ockelboborna mycket omtyckte läkaren slog sig, ned på en gård i Vij by, vilken han ärvt av föräldrarna, sedan han upphört med sin praktik i Stockholm på 1670-talet. Hans äldsta dotter Katarina, var begåvad och kraftfull. Hon kom tidigt att som faderns och hans kompanjons medhjälpare få intresse för och insikt i skötseln av Åbrons hytta, Brattfors hammare och Viksjö masugn och smedja, vilka verk sedan 1679 var i full gång och för de väldiga skogar fadern ägde i trakten. År 1680 endast 16 år gammal, gifte sig Katarina Bröms med drottning Kristinas ståthållare på Ösel, Johan Gottman, adlad Silfverklou. Året före bröllopet uppfördes på Silfverklous tillskyndan vid Vij ett nytt tvåvåningshus av "italiensk fazun" innehållande två stora salar och nio stora kamrar så att det nygifta adliga paret kunde få bo lite mera flott än gubben Bröms, som med sin familj bodde i en mycket mindre träbyggnad.

Så snart bröllopet och smekmånaden var över, började Silfverklou och hans unga, penninghungrande fru titta lite närmare på de avtal, som dr Bröms ingått med sin kompanjon Petre. Den fina mågen fann sig föranlåten protestera mot dessa avtal, som han ansåg skulle betaga Katarina och hennes yngre syster Elisabet "den rättighet Gud, naturen och Sveriges lag beskärt dem".

Det blev process med Petre, som år 1685 slutade så, att brömsarna erhöll rätt att efter värdering inlösa Petres tillgodohavanden. Silfverklou och Katarina tog nu hand om Ockelboverken. Dr Bröms drog sig undan till studer-kammaren, där han slog sig på teolo-

Vij bruk, Ockelbo. Utsikt mot bruket, 1903 Oljemålning av J.O. Söderberg.

gi och författarskap. Han dog i Västerås 1693. Snart drabbades dock Katarina av svåra olyckor. 1685 härjades Vij herrgård av en ruinerande brand, som också förstörde alla handlingar, rörande företagen.

Och 1686 kom ett värre slag, den unga fruns make borttrycktes av döden. Som 22-årig änka fick hon nu ensam ta hand om en liten dotter och de stora Ockelboverken. 1688 stod emellertid en ny make vid hennes sida.

Det var den rika biskopen i Västerås Karl Carlsson, som tillförde rörelsen ytterligare kapital. Fastän Katarina nu som biskopinna slog sig ned i den ganska avlägsna stiftsstad, utvecklade hon med hjälp av nya ekonomiska resurser än större iver på Ockelboverkens förkovran. Först nu började verken också ge god vinst. Härtill bidrog väl också mycket det stöd hos Bergskollegium, som den energiska kvinnan utverkade, samt stigande efterfrågan på järn och därmed högre priser.

Men biskopinnan hann även med att blanda sig i makens ledning av stiftet. I all synnerhet intresserade hon sig för alla prästerliga utnämningar. Helst lär hon ha befordrat sådana präster, som tagit sig hustrur bland hennes tjänarinnor, ryktades det. Och så småningom fick biskop Carlsson allt mindre att säga till om i Västerås stift och i äktenskapet.

Giftiga tungor skämtade om "biskop

Katarina och gubben själv". Hemma i Gästrikland blandade hon dessutom sig i en mängd frågor, som inte alls hade beröring med Ockelboverken. I många fall betraktades hon vid äldre år som en veritabel rackargumma.

På 1690-talet hjälpte Katarina sin yngre syster Elisabet att också bli brukspatron. För att hon skulle kunna inköpa Valbo och Edskens masugnar samt Mackmyra och Högbo bruk av assessor Tilas sterbhus, gick biskopen och biskopinnan Carlsson hos riksbanken i borgen för köpesumman, 105.000 daler. Denna handling vittnar ju om godsyskonkärlek.

Man kan däremot fråga sig, om Katarina ägde moderskärlek. Hon utsatte nämligen sin egen livsfrukt med Silfverklou, dottern Christina, som vid faderns död 1686 var minderårig och ägde arvsrätt till 2/3 av Ockelboverken mot moderns 1/3, för vad man skulle kunna kalla bedrägligt förfarande, ett uttryck för otrolig snikenhet.

Genom diverse manipulationer tilltvingade sig modern det allra mesta av det, som egentligen tillkom dottern, vilken utlöstes från familjeegendomen med ett alltför litet penningbelopp. Längre fram återinsattes emellertid Christina Silfverklou delvis i sina rättigheter.

Sedan biskop Carlsson avlidit i Västerås år 1708, återflyttade biskopinnan, som i vissa protokoll benämndes

"Nådig Frun på Wij", till sitt Ockelbo och stannade där till sin död.

Biskop Carlsson hade år 1678 för sina prästerliga och politiska förtjänster fått adliga privilegier och hans många barn, nio i ett tidigare äktenskap och tre med Katarina Bröms, adlades 1684 med namnet Cederström, en ätt, som kom att framvisa flera berömda medlemmar.

Troligen hade redan under biskopens tid planerna på att anlägga ett nytt järnbruk på den plats i finnskogen, där Bresilje- och Kölsjöåarna sammanflyter - ett åmot - blivit uppgjorda. Men detta Katarina Bröms verkliga storverk började genomföras först 1710.

Änkesorgen hindrade inte Nådig Frun att med klar blick för framtiden i förening med mod och kraft genomdriva förberedelserna. Dessa bestod framför allt i att hos Bergskollegium utverka en ny skogstilldelning av ett furstendömes storlek jämte så kallat frihetsår. När papperna låg i hennes händer tryckte den djärva kvinnan på startknappen och uppbyggandet av Åmots bruk begynte, medan herrarna i Bergskollegiet bekymrade skakade sina huvuden.

Det enda järnbruk, åtminstone i vårt land, som anlagts av en kvinna. Ödemarken, två mil väster om säteriet Vij, förvandlades härmed snart till en kulturbygd. Stigarna blevo vägar, finnarnas småtegar utvidgades till bondhemman, nya odlingar bröts och försågs med bostäder för brukarna, stall och ladugårdar för husdjuren, allt för att försäkra de många hitströmmande människorna livsförnödenheter.

Sedan den kvinnliga brukspatronen gång på gång lyckats utverka förlängda frihetsår för Åmots järnbruk till 1723, kunde hon konstatera, att verket bar sig självt, fast det färdiga järnet måste med häst fraktas hela 7 mil till Gävle. Katarina hade vunnit en ny ekonomisk seger.

Skog hade väl Ockelboverken vid det här laget tillräckligt av men de egna malmfyndigheterna räckte inte till. Ett krafttag behövdes för att avhjälpa denna brist och Katarina levererade detsamma, denna gång med hjälp av systemen Elisabet, som också ägde masugnar att sörja för. De båda damerna återupptog gemensamt den nedlagda brytningen vid Högbo gruva och lyckades några år, innan vattnet definitivt tog överhand, avtvinga densamma 2000 lass malm årligen. Inte så

dåligt gjort av ett par fruntimmer! Efter den stora ofredens slut blev det på 1720-talet en mörk tid för de svenska järnbruken. Om man kan säga, att en kvinna drar åt svångremmen, så gjorde Katarina Bröms det, vilket väl är riktigt under dåliga tider.

Smederna fick jobba hårdare, förmanskåren och kontorspersonalen minskades. Själv bebodde hon blott ett par rum i köksflygeln på Vij vintertid. Man vet att hon under flera år själv förde alla böcker. Blott vid det avsides liggande Viksjö i Hamrånge höll hon en förvaltare, Karl Edström, som särskilt synes ha förvärvat sin kvinnliga chefs gunst, sedan han organiserat försvaret av bruket 1721 i maj månad, då socknen genomgick härjningar av ryska trupper, som oförmodat landstigit vid Gåsholma fiskeläge.

Som den modiga kvinna hon var tog hon själv över befälet över den av Edström uppsatta styrkan vid Viksjö. Men för en gångs skull svek Katarinas kurage, sägs det, när hon fick syn på kosackhopen, som stormade an. Katarina kommenderade reträtt uppåt skogarna. Moskoviten hejdade sig vid dammbron vid Viksjö och bruket skonades, medan Axmar och Vifors bruk och så gott som alla byar i Hamrånge brändes ner. Ödet gynnade än en gång Nådig Frun.

Så snart freden återställts, inträdde en ny högkonjunktur för svensk järntillverkning. Ockelboverken blomstrade. Men kamp och strid blev ändå Katarinas lott. Mot närgångna konkurrenter måste hon nu dra svärdet.

1723 hade ett konsortium hos Bergskollegiet begärt privilegier på en ny industri vid Kilafors i Hälsingland, åtskilliga mil från Åmot. Katarina ansåg, att man försökte göra intrång på hennes verksamhetsområde och protesterade. Som ett motdrag begärde hon att för egen del få anlägga en masugn vid Hällbo högre upp vid samma vattendrag!

Ett par år pågick denna strid om "utrymmet" i de väldiga ödemarken. Den myndiga frun vann kampen. Kilaforskonsortiet sålde sina anspråk till Katarina, som snart höll privilegierna både på masugnen i Hällbo 1726 och hammaren vid Kilafors 1725 i sina händer. Grunden till ett nytt brukskomplex, Kilaforsverken, var lagd av den märkliga kvinnan.

Sedan Högbo gruva 1733 på grund av

vattnets överhandtagande måste nedläggas, skyndade sig biskopinnan att med klar blick för de i Vintjärn i Svärdsjö nyupptäckta malmfyndigheternas betydelse träffa avtal med intressenterna om ensamrätt - alltid hon och ingen annan - att köpa deras malm. Hon fick också monopolet. Men det blev process om detsamma, som varade ända till Nådig Fruns död 1735. Denna process jämte en annan samtidig mellan henne och hennes forna gunstling och förvaltare, Karl Edström, som hon rasande av vrede anklagat för underslev, fyllde Katarinas sista år med bitterhet och grämlelse.

Efter den märkliga kvinnans död övergick Vij säteri, verken i Ockelbo och Viksjö genom arv till hennes son Sven Cederström. Dottern Helena, gift med biskop Caméen i Västerås, fick Kilafors och Hällbo.

Cederströmarna var hovmän och intresserade sig föga för det grova sysslandet med järn och kol. 1793 såldes det stora brukskomplexet, som nu blivit utökat med Katrinebergs bruk, till greve Mårten Bunge, vilken 1804 anlade Vij bruk samtidigt som han avyttrade Viksjö. I våra dagar är all järntillverkning vid Ockelboverken nedlagd. De väldiga skogarna och jordbruket handhas av Kopparforsbolaget.

Då inga samtida anteckningar om Katarina Bröms finns bevarade - ej heller något porträtt av henne existerar. Den något diffusa bilden av henne, som kan målas efter studium av hennes verk, en del protokoll och vissa ännu levande sägner, är emellertid fängslande. De häftiga strider Katarina Bröms på många fronter utkämpade, vittnar ju främst om hennes förvärvsbegär och starka vilja att tillvarata sin "rätt" men också om framåtblicken i hennes planer. Naturligtvis gick hon som andra brukspatroner ofta för hårt fram och hon aktade nog för litet andras rätt. Vilka ideer och framtidsmål hon upptagit efter sin far eller sina båda äkta män, är omöjligt att avgöra.

Tydligen ytterst självständig och svår att påverka, torde den för gods och gull så intresserade Katarina dock från fadern och sin man biskopen ha mottagit en viss religiös livssyn. Åtminstone vittnar därom några ord, som hon uttalade strax före sin hädangång, ord vilka dock ganska starkt kontrasterar mot hennes tidigare livsriktning: "När jag har Gud, jag aktar stoft och jorden för ingenting".

Elisabet Bröms

Hon föddes 1667 och var en tre år yngre syster till Nådig Frun på Wij. Vad beträffar hennes äktenskapliga förhållanden har författaren icke lyckats utröna, när hon första och andra gången gick i brudstol, men kan konstatera, att hon vid trettiofyra års ålder gifte sig för tredje gången. Make nr 1 hette Erik Tilas, och var kyrkoherde i Katarina församling i Stockholm och bror till assessorn i reduktionskollegium Daniel Tilas, som på 1860-talet förvärvat Mackmyra och Högbo bruk samt Valbo och Edskens masugnar i Gästrikland. Make nr 2 var professor i teologi vid Dorpats universitet och bar namnet Crispin Olai Jernfelt.

Vid en audiens hos Karl XI var denne teolog oförsiktig nog att uttala sig om Jesper Svedbergs psalmboksförslag, som kungen gillade, blev det antaget, kunde man vänta uppror och religionskrig. Uppretad grep kungen teologie doktorn vid bröstet och stötte honom i väggen, så att han måste inta sängen. "Avgick så efter några dagar med döden". Troligen genom förmedling av systemen, till vilken den högst bedrövade änkan rest för att få tröst, blev Elisabet år 1701 maka åt domprosten i Västerås, Nikolaus Georgii Dwan, som var änking. Även detta äktenskap blev ganska kort, åtta år, ty år 1709 avgick också Dwan med döden.

Liksom systemen syns även Elisabet kraftigt lagt sig i mannens verksamhet, varför västeråsborna skämtade om "domprost Lisa". En sorgedikt, som lästes vid domprostens begravning, slutar efter att ha förhårligat den dödes förtjänster med några tröstens ord, halvt satiriska, till den på nytt blivne "bedrövlige änkan": "Ej under att Dess kraft och mod är ganska klen, som ofta så i mull har lagt sin' männens ben".

Elisabet flyttade nu hem till systemen i Ockelbo, vilken året förut blivit änka och där bodde hon till sin död år 1738 utan att gifta om sig. Med Erik Tilas hade Elisabet 4 döttrar och med Jernfelt 1 son. Hon försörjde sig och de sina med hjälp av arrendena från sina järnbruk, vars industriella verksamhet hon icke själv skötte. Om hennes åtkomst av dessa och några av hennes åtgöranden som kvinnlig brukspatron skall i korthet berättas.

Då nämnde bruksägaren och assessorn Daniel Tilas år 1697 avled efterlämnande änka och tio barn, befanns det, att som han egentligen varit inkapabel

som bruksledare, varför hans järnverk gått med årlig förlust, belånat dem privat och i riksbanken så högt, att sterbhuset ej förmådde lösa in de nu uppsagda lånen. Banken planerade därför exekutiv auktion på de fyra brukena. Innan det kom till stånd, begärde Elisabet Bröms, sannolikt därtill inspirerad av Katarina Bröms, som torde ha bisträckt Tilas pengar, att få köpa assessorns brukskomplex. Hon hade ju varit gift med hans bror och återopade denna släktskap för rätt till köp. Biskopen och biskopinnan Carlsson borgade för köpeskillingen. Elisabet bjöd 105.000 daler.

Då denna summa täckte bankens fordringar, ansågs det säkrare ta Elisabets anbud än tillgripa exekutivt förfarande. När därtill den myndiga biskopinnan personligen infann sig i banken och fordrade få göra upp affären åt systemen, slog man till. Båda systrarna var härmed välbeställda brukspatroner i Gästrikland, landskapets mäktigaste kvinnor. Men köpet höll faktiskt på att gå i stöpet.

Bruksarrendatorn Isak Dahl hade nämligen vid Tilas död fått sterbhusets löfte att köpa de verk han arrenderat. Han anförde hos riksbanken, att denna ägde panträtten i verken men ej besittningsrätten, varför banken överskridit sin befogenhet genom att avsluta köp som tillkom sterbhuset. Köpet ogillades också i första instans men Elisabet drog saken inför Svea hovrätt som till slut fastställde brukens transport på henne den 13 februari 1703. Som synes förstod systrarna Bröms att genomdriva sina planer.

Nu fattades tyglarna i fyrspannet järnbruk av skickligare och kraftigare kvinnliga händer. Elisabet fann, att det först av allt var nödvändigt skaffa tillräckligt med skog åt brukena. Skogens betydelse för järnbruket hade redan Gustaf Vasa insett och därför förklarade han 1542, att hela Norrlands allmänningar tillhörde "Gud, konungen och Sveriges krona". Av dessa ägde sedan 1689 Bergskollegium rätt upplåta arealer till brukena mot viss årlig avgift, rekognition.

De med Elisabet Bröms i Valbo konkurrerande brukena, Fors backa och Tolvfors, begärde 1699 hos kollegiet tilldelning av rekognitionsskogar i socknens allmänning. Elisabet, som ännu bodde i Västerås, skyndade då också in med sin anhållan om samma sak, rädd att de nämnda brukena annars skulle erhålla allt, som fanns

i orten. Mackmyra och Valbo masugn tilldelades därför år 1703, 11.000 tunnland. Jordbrukets betydelse för järnbrukens existens insåg också Elisabet. För att utöka Mackmyra arealer inköpte hon 1705 för 400 daler ett hemman i Ön. Karl XII måste på alla sätt skaffa pengar till krigsutgifterna och sålde kronohemman. 1712 tillhandlar sig Elisabet två sådana i Hedesunda.

Då flera av valbobönderna under dessa dåliga tider tvingats belåna sina gårdar hos köpman Holst i Gävle, brast i likviderna och hotades med vräkning, vände de sig till Elisabet med bön om hjälp. Hon inlöste deras lån - men lade beslag på hemmanen. Sålunda kom hon över två gårdar i Mackmyra och en i Bäck. De förra ägarna förvandlades till arrendatorer åt "domprost Lisa". 1722 förvärvade hon på liknande sätt ännu ett hemman i Bäck.

Ett försök från hennes sida att komma över höslåttern på ångar, liggande på den henne 1703 tilldelade kronoallmanningen, misslyckades dock. Bönderna i Allmänninge, Häcklinge och Överhärde hade av ålder slagit höet på dessa självbärande marker, varför de klagade över Elisabets krav hos landshövdingen, som bestämde att allmogemännen fortfarande skulle få ta hö på "murarna". En liten motgång i alla fall!

Något nytt järnbruk förmådde inte Elisabet Bröms skapa. Men Mackmyra förbättrades av henne ganska genomgripande, då hon år 1736 lät helt och hållet ombygga brukets hammarsmedja.

Så länge de små bruksanläggningarna i Gästrikland var i gång, låg nästan ständigt deras ägare i tvist med varandra om t. ex. uppdamning av vattendrag, vattenmagasin, kolhandel m. m. Men dessa gräl synes faktiskt ha kulminerat då ett eller flera bruk styrdes av kvinnliga patroner. De borgare i Gävle, som var verksamma som förlagsmän och förmedlare av järnexporten från de gästrikländska brukena, fick ävenledes utstå många attacker från bl. a. Elisabet Bröms.

Om också föga populär var Elisabet Bröms i likhet med systemen en verkligt duktig kvinna, som med den äran skötte om sitt hus. Efter hennes hädangång, år 1738, sålde arvingarna Mackmyra och Valbo masugn till brukspatron Peter Högberg i Gävle, medan Högbo bruk och Edskens masugn förvärvades av överste Hans Hierta, ingift i den Brömska släkten.

Anna Christina Mackey

Hon såg första gången dagens ljus på Hammarby bruks herrgård år 1698. Hennes fader, Isac Mackey d. y, som dog när flickan var sju år, hade alltid haft svag hälsa, blev alkoholist samt slutligen sinnessvag. Anna Christina var emellertid utrustad med stora själsliga och kroppsliga krafter. Hon liknade för övrigt farfar, Isac Mackey d. ä., vilken invandrat till Sverige från Skottland och genom köp av Hammarby och Gammelstilla järnbruk år 1672 stigit till heder och värdighet av brukspatron.

1716, blott 18 år gammal ingick hon gifte med en avlägsen släkting, kapten David Kammecker. Efter sju års äktenskap avgick mannen med döden. Men ett år senare 1724, var Anna Christina gift på nytt, nu med ägaren av Kungsgårdens gods och järnverk, patron Johan Uhr. Att denne var änkeman och fader till nio barn hindrade inte den 26-åriga änkan Kammecker att äkta honom.

Så småningom fick hon själv nio barn med Uhr, som innan han dog, kunde räkna sjuttiofem barnbarn i trakterna runt Storsjön. Johan Uhr som tidigare bott på Kungsgården, flyttade nu till sin fru på Hammarby. Det efter gods och guld strävande paret lyckades under 1720-talet utlösa de övriga arvingarna till Isac Mackey d.y. varigenom makarna Johan Uhr kom att behärska komplexet Gammelstilla - Hammarby - Kungsgården.

Men även andra domänförvärv gjordes, varigenom förmögenhet och makt ökade. År 1741 skattade brukspatron Johan Uhr åt förgängelsen. Men hans 43 år gamla änka stod ingalunda handfallen för det. Hon hade vanan inne att ordna och reglera ända sedan tonåren och fortsatte styra med skotsk gnidighet, nedärvd från farfadern.

Under de två äktenskapen hade hon inte tappat tyglarna, då männen nog mest fått fungera som lydiga biträden åt Anna Christina Mackey.

Hon begravde alltså patron Johan i närvaro av en ovanligt talrik samling efterkommande, skänkte till Ovansjö kyrka så småningom aderton ljusarmar och en kalkduk för att hugfästa den dödes minne och för att för en gångs skull lägga i dagen lite idealitet - och etable-

rade karskt på Hammarby i egen regi ett med åren allt kärvare styrelsesätt.

"Principalinnan på Hammarby" som hon nu började kallas, ledde ensam under ett 22-årigt änkestånd framgångsrikt sina bruk, fruktad och åtlydd av alla i omgivningen. Hon var sträng men höll sina anställda om ryggen. Givetvis omhuldade den hårdföra frun först och främst sin egen livsfrukt.

Efter makens frånfälle lyckades hon också så småningom på ett mer eller mindre sätt utlösa de nio styvbarnen från Uhrs tidigare äktenskap ur boet. Som tidigare sagt grälade de gamla bruken ständigt med varandra. Här ytterligare ett exempel.

Anna Christina Mackey

(efter samtida målning)

Innehavaren av ett konkurrerande bruk, Forsbacka, överstelöjtnant Paco Hårleman anmälde oartigt nog på 1750-talet Anna Christina Mackey för Bergskollegium. Hon skulle enligt hans inlaga genom att betala lite "under bordet" för kol och vara något frikostigare än vid andra bruk med trakteringen, dvs utskänkingen av brännvin på värdshuset, ha lockat en del av Forsbackas gamla trogna. Hårleman skrev att "enskilda" kolbönder med sina "stigar" styra kosan till Hammarby i stället för som förr till överstelöjtnantens kolhus, något som han ansåg upprö-

rande. Bergskollegium infordrade yttrande i ärendet från Principalinnan.

Fru Mackey grep oförfärat gåspennan och skrev halvt hänfullt ungefär så här: Att kol fattades av Forsbacka, det var ju tråkigt. Men hur i fridens namn skulle hon kunna rå för det! Och att chefen för ett järnverk samlade ihop skvalleruppgifter samt befordrade dessa till ett kungligt ämbetsverk, som väl borde ha mera faktiska saker att syssla med än med löst prat, ja, det var väl inte värdigt en sådan man.

Den orätmätigt anklagade själv, att hon, Anna Christina Mackey, skulle nog också kunna komma med en lista på vad som pratades om Hårleman, men mer eller mindre grundlösa beskyllningar brukade inte hon fästa avseende vid. Hårleman synes faktiskt ha återtagit sin anklageskrift hos Kommerskollegium. Hårt mot hårt gick sålunda ej i detta fall. Men på frivillighetens väg ordnades koltillförseln till de båda järnverken.

Principalinnan på Hammarby avled år 1763, sextiofem år gammal. Den duktiga kvinnan måste anses ha på ett rekorderligt sätt förvalt det pund, som genom arv anförtröddes henne. Snål och enkel till sin livsföring offrade hon inte många slantar på sina herrgårdars underhåll eller ombyggnad. Hammarby patronsbyggning var starkt förfallen, när hon dog.

Ekonomiskt hade hon ordnat det rätt bra för sina många efterlevande anhöriga. Två av dessa, sonen David, adlad af Uhr, och styvsonen Anders Uhr, anlade fem år före Principalinnans död Uhrfors bruk i Ovansjö, ett tillskott i släktens bruksinnehav, varöver hon gladda sig mycket. Den välplanerande ättemodern fröjdade sig även storligen 1749, då assessor Jacob Petre på Hofors gifte sig med Maria Elisabet af Uhr, dotter till Anders Uhr, varigenom två brukskomplex närmare förenades.

Vid arvskiftet efter fru Anna Christina Mackey fördelades hennes bruk sålunda: Hammarby tilldelades två av döttrarna, Maria och Helena, Kungsgården tillföll David af Uhr och Gammelstilla mottogs av Nils Joakim af Uhr.

Anna Catharina Christernin

var dotter till den rika brukspatronen Erik Christernin på Ramnäs järnbruk i Västmanland. Hon ingick år 1705 äktenskap med Johan Robert Petre på Hofors. Som ett kuriöst släktförhållande kan nämnas, att Anna Catharinas mor, bliven änka, gifte sig med en bror till Johan Robert Petre, varför mor och dotter sålunda blev svägerskor. Två av hennes bröder gifte sig med sina styvsystrar.

Anna Catharina skänkte sin man inte mindre än 17 barn under ett tjuogoettårigt äktenskap. Efter Johan Robert Petres död år 1726 köpte änkan för 24.000 daler kopparmynt 7/16 av Hofors bruk av makens syskon. Oavsett detta köp förvaltade hon 9/16, som de många barnen fått i arv. Så fick även Hofors en kvinnlig brukspatron under en tid av 18 år, en kraftfull och verksam sådan. Anna Catharina Christernin-Petre bodde som bruksägare troligen kvar i Arboga, där hennes hänsovne make varit borgmästare.

Brukets omedelbara skötsel anförtroddes hon sonen Erik Gustaf. Men han fick inte så värst långa tyglar. Alla räkningar berörande bruksaffärerna fick han skicka till sin mor, som reglerade dem och det var Anna Catharina, som ensam förhandlade med gävelköpmännen om järnleveranserna. Vid hennes tillträde smiddes vid Hofors 505 skeppund järn årligen.

Fru Christernin-Petre, som ansåg sig ha tillräckligt goda kolskogar, anhöll hos Bergskollegium att få öka produktionen till 800 skeppund per år. Kollegiet ställde sig avvisande. Den energiska kvinnan vände sig då direkt till Kungl. Majt. Regeringen remitterade hennes framställning till Bergskollegiet, som nu gav med sig och beviljade Hofors rätt till en årsproduktion av 1000 skeppund! Så mycket järn tillverkades sedan årligen vid bruket under resten av 1700-talet.

Liksom alla andra bruksägare vid denna tid låg också Anna Catharina invecklad i ständiga strider om kolskogar, gruvor och vattenregleringar m. m. Och i hennes fall var det torsåkersbönderna, som attackerades för att de lät gruvorna förfalla och visade dåligt intresse för skogsvård. Hofors hämtade sin mesta malm från Fagersta gruva, där man bröt 2198 lass år 1740.

För att underlätta malmtransporten lät

fru Christernin-Petre 1729-1730 bryta en riktig väg Hofors-Fagersta i stället för den knaggliga stig, som tidigare använts. Efter 18 års regemente sålde Anna Catharina samt liga bruksandelar i Hofors för 117.000 daler kopparmynt till sönerna Erik Gustaf och Jakob Fredrik.

Chatarina Cederström

Som tidigare nämnts övergick Högbo bruk och Edskens masugn efter Elisabet Bröms död till överste Hans Hierta genom köp.

Detta förvärv skedde med bordsrätt, ty den forne karolinern, som suttit fången i Ryssland tretton år, var gift med en dotterdotter till Elisabets syster Katarina. Hierta avled 1754 och därefter styrde änkan Chatarina Cederström de båda bruksanläggningarna ensam ett 40-tal år. Hon lade härunder i dagen samma klohet och styrka som Nådig Frun på Vija och "domprost Lisa".

I motsats till de förut behandlade kvinnliga brukspatronerna var Chatarina en intresserad och frikostig byggare. Omedelbart efter makens bortgång började hon sålunda efter rokokomönster restaurera den herrgårdsbyggnad han uppfört och som ännu, fastän ombyggd ytterligare år 1800, kan beses vid Högbo bruk. Fru Cederström-Hierta insatte i rummen bröstpaneler och kakelugnar samt - vad mången väl då ansåg som onödigt lyx - innanfönster.

För sina släktingar, familjen Plaan, som ärvt en del av Högbo och bodde där, uppförde hon en helt ny herrgård, varav numera intet finns kvar. Vid Chatarina Cederströms död övergick hennes verk till dottersonen, överste Nordenadler.

Sara Strandberg

Som änka efter brukspatron Peter Högberg skötte hon under åren 1754-1756 Mackmyra bruk och Valbo masugn.

Hon hade växt upp i bruksmiljö, hennes far arrenderade Grönsinka masugn i Österfärnebo. Samtidigt med Principalinnan på Hammarby blev också fru Strandberg av Poco Hårleman på Forsbacka anmäld för illojal konkurrens i fråga om kolhandeln. Sedan hon i sin svarsskrivelse uttalat förvåning över att forsbackapatronen kunde vilja anmärka på hennes koltaxor.

Då hon kunde bevisa han själv bjudit

bönder i Bäck högre kolpriser, tog Hårleman tillbaka sin anmälan mot henne hos Bergskollegium och gjorde upp tvisten i godo. Sara Strandbergs måg, Paul Strömbäck och dennes bror Fred Lorens fick 1756 köpa hennes två verk i Valbo.

Ulla Elfbrink

Blir den sista på listan över kvinnliga brukspatroner i Gästrikland, hon framträder som den enda av den sortens yrkeskvinnor under 1800-talet. Hon var gift med den framgångsrika affärsmannen och brukspatronen Olof Elfbrink, vilken härstammade från Västanå i Älvkarleby.

Från 1835 - mannens dödsår - till 1844, då hon gick hädan, regerade denna kvinna på Mackmyra bruk.

Den som i våra dagar besöker det nu nedlagda järnverket, finner på gaveln av en därstädes delvis kvarstående lancashirsmedjan initialerna till fru Elfbrinks namn U. E. och årtalet 1839.

Denna smedja hade projektats innan Olof Elfbrink dog och det vittnar om änkans energi och duglighet, att hon utan mannens stöd kunde genomföra bygget, som på sätt och vis är ett monument över Ulla Elfbrink.

Efter makens död lät hon också tillsammans med hans svägrar uppföra Elfbrinkska gravkoret på Gävle gamla kyrkogård.

Ulla Elfbrink

(efter porträtt av okänd konstnär)

Nya Medlemmar

Ola Ågren

Älgstigen 5 D, 811 41 Sandviken

Alvar Hedkvist

Lundgrens väg 8, 818 92

Rolf Fäldt

Skommarsbacken 33 B, 818 31 Valbo

Anita Persson

Tredje Tvärgatan 11 A, 802 84 Gävle

Anders Molin

Sörbygatan 67 D, 802 55 Gävle

Välkommen till föreningen

Adressändring

Willy Lindberg

Pukslagarvägen 54, 804 32 Gävle

Eva Skog

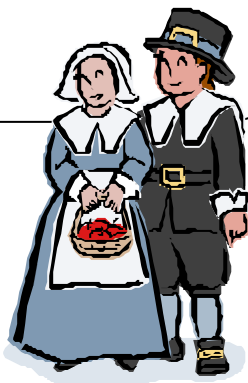
Södra Gävlevägen 36, 810 40 Hedesunda

Björn Wilund

Skållharsvägen 4, 817 94 Axmar

Avlidna medlemmar

Ingvar Dandanell

Gästriklands Genealogiska Förening

har haft årsmöte 2005-03-15 med ca 40 medlemmar närvarande. Som ordförande i föreningen kvarstår Betty Söderlund. Vice ordförande Svea Gustavsson och kassör Gunilla Ekman omvaldes. Sekreterare Claes Embäck och ledamot Birgitta Hellström kvarstår. Suppleanterna Helena Söderlund och Lars Swahn omvaldes.

Aktiviteterna i föreningen fortlöper. Medlemsantalet uppgår nu till 341 och 1 hedersmedlem.

Lokalens öppettider är måndag-torsdag 10-14.

Föreningens medlemstidning Gestricia har utkommit under året med 4 nummer.

Helena Söderlund är ansvarig för Hemsidan som uppdateras kontinuerligt.

Den 24 februari anordnades en "Prova på dag" i släktforskning, intresset blev stort, ett 40-tal personer kom till föreningslokalen.

Den 8 april åkte 40 medlemmar på en forskarresa till Släktforskaras Hus i Leksand.

Den 24 april annonserades en anbyttardag för Gästrikland och Älvkarleby som inställdes på grund av för få deltagare.

Den 18 september anordnades en ny "Prova på dag" i släktforskning 15 personer deltog.

Den 12 oktober besökte vi Stadsarkivet, 15 medlemmar kom för att se arkivet.

Under året har inköps mikrokort för Gävle, husförhör 1738 -1860.

Årsmötet avslutades med kaffe och smörgås, samt överlämnades ordet till Katarina Kalling-Nilsson och Rolf Nilsson som på ett charmfullt sätt berättade om "Hotell Hamilton" och dess tidigare hyresgäster. Och om den ombyggnadsrenovering som nu pågår för att även i fortsättningen, kunna belysa den fångvård som bedrivits.

Rolfs gitarr och sångframförande fick våra nackhår att så småningom lägga sig till rätta efter de förbrytare Katarina så inlevelsefullt berättade om.

Lars Swahn

DISMITT SLÄKTFORSKARTRÄFF i GÄVLE

Den 8 okt kl. 10.00 – 14.00

i GGFs lokal på Södra Sjötullsgatan 1

Programpunkter:

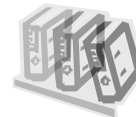
Ungefärliga starttider för resp. programpunkt

Information om DIS och DISMITT	kl. 10.15
Att göra en släktbok	” 10.45
Scanning av bilder	” 11.30
Källor och citat	” 12.00
Användning av underlagskartor	” 13.00

Alla är välkomna oavsett medlemskap eller inte

*Information och upplysningar kan fås på telefon 026-19 25 00
DISMITT/Claes Embäck*

Nytt i Bokhyllan

**Svenska smedssläkter nr 18
Göthberg, Lodén, Tjernlund**

**Hamrådebygden
genom tiderna**

**Sveriges dödbok 3
1947-2003**

och

**Sveriges befolkning 1890
är nu installerad i vår dator.**

**Gästboken är nu borttagen från vår
hemsida och istället finns en ny rubrik:
Efterlysningar.**

Gåvor

Av Lise-Britt Sälj

Boken om Norrsundet. Del 2.
Kraven reste kvinnorna. Dä va då då

Av Svea Gustavsson

Svensk Posthistoria
Sex generationer efter
Per och Johanna Söderblom

Kvinnliga fotografier i Gästrikland
1840-1920

Valbo allmänna idrottsförening VAIF 75 år
Runor i Dalarna

Vallonerna, av Sixten Hage

Forskarresa till Landsarkivet i Härnösand

Tisdag den 6 september åker vi på
forskarresa till Landsarkivet i Härnösand

Bussen avgår kl. 7:00 från
parkeringsplanen vid föreningslokalen
och hem kl. 18:00

Pris 300 kr

Senast den 15 augusti vill vi ha din anmälan
som är bindande. För att resan skall bli av
måste vi vara minst 30 personer

Betalning sker genom plusgiro 4816419-8
(skriv Härnösand på inbetalningskortet).

Finns det platser över får
icke medlemmar åka med.

Anders Skoglund, den sanne ungarlen

av Tore Eklund

Det måste ha varit under slutet på andra världskriget, ca 1943 som jag träffade Anders Skoglund första gången i varje fall som jag kommer ihåg att jag träffat honom. Min mamma brukade slå gräset vid banvaktsstugan i Born och jag hjälpte till så gott jag kunde. Det var en solig och varm dag och jag minns att Hilma, fru till banvakten Paul Nordström just bjudit oss på saft och bulla.

Det kom en trampdressin rasslande på järnvägsspåret från Hoforshället och på dressinen satt Anders Skoglund. Det pågick "höglyft" på linjen bortåt Korsån och då började man jobba vid 4-tiden på morgonen och slutade mitt på dagen. Han släpade transportredskapet ur spåret och hejade på oss, tog unikaboxen i näven och gick ned till kasernen vid sjön där han bodde. Det finns inte många människor som föds till original, men Anders måste ha varit en sådan. Jag hade förmånen under många år få lära känna honom och hans livsfilosofi och det har nog betytt en del för mig och mitt sätt att se på omvärlden.

Anders föddes i Vika 1901. Familjen flyttade till Ängelsfors i Husby där han gick i skolan. Efter diverse ströjobb, fick han arbete på järnvägen mellan Gävle-Falun under 1920-talet. Under många år var det säsongarbete med spårömläggningar, höglyft, slipperbyte mm. Vanligen under tiden maj-september. Resten av året var man arbetslös eller tog de arbeten som fanns att tillgå, skogsarbete, snöskottning vid järnvägen. Det går nog inte att påstå att Anders var en vacker man i varje fall inte om man bar ser till det yttre. Han var lång och knotig, armarna var för långa och likaså överläppen. Till detta ett gulrött och något lockigt hår som alltid toppades av en sportmössa med något sned placering. Hans tal var påverkat av den långa överläppen och av att han inte rörde på underkäken särskilt mycket på han pratade.

Anders livsstil var också lite udda och kan sammanfattas i den strof som jag minns från visan som hans arbetskompis Ale Horn skrev till hans 40-års dag. Det handlar om att Anders ett år försökte att odla egen potatis. "Och det som lämnats kvar av kråka och av sork, tog Anders Skoglund upp med korp". Han läste mycket, såväl tid-

ningar som skönlitteratur. Som jag nämnde ovan bodde Anders Skoglund i en kasern som låg intill vattnen vid sjön Häglingen. Det var en fin plats och vad jag förstår så trivdes han bra där under sommarmånaderna. En sommar fick han emellertid bekymmer som han dock löste på ett radikalt sätt.

Historien är följande: Anders jobbade den sommaren med spårömläggningar

Anders på trappan till banvaktsstugan i Korsån

och man arbetade på nätterna. Han kom hem vid 7-tiden på morgonen för att sova. Just denna sommar hade en av sönerna till sommargästen skaffat en utombordsmotor till båten och brukade varje förmiddag roa sig med att köra runt i viken utanför kasernen där Anders bodde. Trots upprepade försök att tala med sonen och fadern om det olämpliga i att köra runt med båt precis utanför kasernen varje dag, så ilsknade Anders till och bestämde sig för att göra något åt det hela.

En kväll innan han gick till jobbet letade han fram en ring galvad ståltråd som användes till staket. Tyst och försiktigt drog han upp sommargästens båt, fäste omsorgsfullt ena änden av tråden i båtens botten och andra änden runt en stor sten vid stranden. Så släppte han ned trådringen på sjöbotten under båten och åkte till jobbet. Anders kom som vanligt hem vid 7-tiden och gick och lade sig att sova. Sommargästens son vaknade fram på förmiddagen för att ta sig en båttur. Motorn startade snällt och det bar av med full gas ut på viken. Det var bara det att efter ca 100 meter blev det tvärstopp. Ynglingen som ju inte var beredd på detta fortsatte färden ett par

meter till och hamnade i vattnet framför båten. Eftersom motorn fortfarande gick, svängde båten av och gick styrd av tråden upp på stranden. Den unge mannen fick ta sig till stranden simmande. Efter den betan fick Anders sova i fred efter nattens slit. Visserligen erkände han aldrig att han var inblandad men det ligger ju nära till hands med tanke på bakgrunden. Det finns också de som påstod att Anders var mannen bakom historien med granen under båtbottnen. Jag vet inte men så här gick det till. Det var tidvis strid om kräftfisket i Häglingen och det tjuvfiskades väl en del på olovlig tid också. Tjuvfiske var ju ett ofog som borde stävjas tyckte en del och ett bra sätt var ju att göra båten tungrodd så att man inte kunde smita undan så lätt om någon kom för nära.

En sen kväll kom tjuvfiskarna smygande och plockade i kräftmjärdarna för att smita ut på sjön och fiska. Man stötte ifrån och började ro ut mot sjön. Men det hände egentligen ingenting. Ekan gled visserligen framåt, men när årorna lyftes så var det stopp och ekan gled bakåt. Efter en stunds roende hade man kommit kanske 20 meter. Detta var märkligt då det inte syntes något på sidorna om ekan och inte heller fanns något annat som verkade vara fel. Efter ännu ett par försök så gav man upp och lyckades ta sig in till stranden igen. Plockade ur fiskredskapen och försökte dra upp ekan för att se vad som var fel. Även detta fick man ge upp. Det som hände när man drog, var att ekan lyfte ur vattnet för att omedelbart falla tillbaka när man släppte efter. Fiskarna miss-tänkte nog att det var någon som var dem på spåret och lämnade redskapen åt sitt öde och smet från platsen.

Vad hade då hänt med ekan? Förklaringen var lika enkel som genial. Någon hade tagit upp ekan på land och spikat fast en ½ gran med långa grenar under botten med toppen framåt. Att skjuta ut ekan från land gick lätt men när man försökte ro framåt så böjdes grenarna ned i vattnet och så fort som

kraften i årtaget upphörde fjädrade grenarna tillbaka. Ja, det gällde att vara påhittig och det var ju Anders men det fanns ju flera som nog kunde hjälpa till om det behövdes.

Anders flyttade upp till ett gavelrummet i banvaktsstugan där han bodde några år innan det bar av till Hofors. Där stannade han några år innan han flyttade till Ryggen och handlare Lars-sons lillstuga där han stannade livet ut. Jag kände Anders ganska väl då vi av och till arbetade tillsammans på järnvägen mellan 1952-60.

Anders var pålitlig och en tillgång i alla rallarlag. Han hade en lågmäld och träffande humor samt en viss förmåga att friska upp tillvaron med ett och annat påhitt. Jag minns bl. a. hans kommentar när vi fått nya spett till spårbacken som visade sig bestå av "blöt järn" och således inte fjädrade tillbaka då man tog i ordentligt. Anders som var starkare än han såg ut, krökte ett

spett till U-form och hängde i redskapsboden. Banmästaren som skaffat spetten, frågade en dag vad Anders tyckte om de nya spetten? Svaret blev: "Gå in i redskapsboden och titta, det hänger på en spik". Ytterligare kommentarer var överflödiga, spetten försvann med banmästaren. Det var också i samband med spårbox som Anders konstaterade: "Håller vi på så här några dagar till så kan jag stå rak och klia mig under hålfötterna." Det bör kanske berättas att vi gick ca 6 km per dag och gjorde 100-tals ryck i spetten per km.

Någon kvinna fastnade aldrig för Ander charm, han förblev ogift hela livet. Anders läste en hel del och hade tillägnat sig en hel del kunskaper utöver yrket. Bl.a. kunde han många

ramsor och ordlekar av skiftande slag. Den enda jag kommer ihåg är följande rim på efternamn: Den som i detta fall drabbades var en adelsman som hette Utbult och som ansåg att det inte skulle gå att få till ett rim på detta efternamn. Den utmanade rimsmeden tyckte dock att det vore värt att försöka och skaldade följande ramsa: "Herr Utbult fick ett infall gå till anfall på sin fru, och i nödfall hon gav bifall och fick ett missfall och det blev Du".

Tyvärr lägger man inte sånt på minnet när man är ung och det är mycket annat som är mer intressant. Anders pensionerades i början på 1960-talet. När han avled vet jag inte för vi flyttade till Stockholm 1961 och kontakterna bröts.

Valle Bäckström, ett livsöde

av Tore Eklund

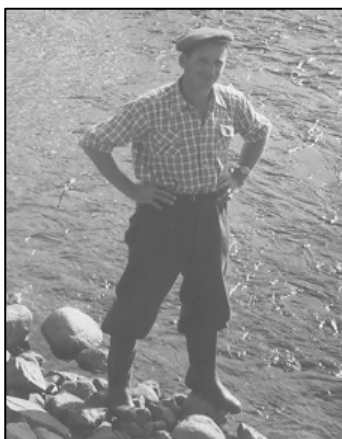
Jag är lite tveksam till att berätta om Valle, dels var han en lite udda människa och dels är hans livsöde tragiskt på fler sätt.

Valle föddes i Stora Skedvi omkring 1920. Han arbetade i skogen och som timmerkörare på vintern och på järnvägen på sommaren. Jag vet inte när han började på järnvägen men det bör ha varit i slutet på 30-talet. Jag minns honom från början på 40-talet då han bodde på södra gavelrummet i Borns banvakstuga. Valle var född stark och i det närmaste atletiskt byggd. Styrkan var till både för- och nackdel. Vi återkommer till detta längre fram. Jag jobbade tillsammans med Valle av och till under åren 1952 till 1960. Vi var på "höglyfter", rälsbyten och slippersbyten, justeringsarbeten och släntröjning. Vi kom för det mesta bra överens. Jag var "tidskrivare" i rallar lagen och hade ett visst ansvar för att alla uppgifter kom in till banmästaren i Falun. Det var på sitt sätt ett förtroendeuppdrag.

Valles stora intresse var jakt, i första hand på älg. Han kunde prata i timmar om jakt, hundar och missade tillfällen. Det var inte alltid som jakten var på lovlig tid men Valle lyckades alltid klara sig på något sätt utan att åka fast. Det fanns en oskriven lag på "skogen" att man aldrig hört eller sett något som hade med jakt att göra. Det är lite svårt att berätta om Valle utan att nämna "Guldsmedsbo-Birger" (Birger Carlsson) som tillhörde samma jaktlag som

Valle. Men jag återkommer till Birger i annat sammanhang. Valle tillhörde gruppen människor som högaktade det fysiska arbetet. Detta är väl bra men det gick ut över honom själv på så sätt att han arbetade mer än som krävdes. Allt skulle vara perfekt även om det inte krävdes för att få jobbet godkänt. Han satte alltid en ära i göra mer än sin del av ett lagarbete, vilket ibland blev lite pinsamt för omgivningen.

Valle var vid ett tillfälle inblandad i ett slagsmål som gjorde att han fick ett

Valle Bäckström i Härjedalen omkring 1950

kortare fängelsestraff. Han hade dåligt ölsinne och kort stubin särskilt då han var berusad. Nåja, vi var ju vana vid det så det fick för det mesta passera utan kommentarer. Det var bra om det kom med någon ny i laget, som det ibland kunde bli lite stridigheter. Valle

flyttade från Born till Kårsån och gifte sig med Frida Ersson, en äldre syster till Hilma Nordström. Jag minns att Valle bodde i Kårsån 1955 då vi var på en fisketur till Härjedalen tillsammans med Anders Skoglund.

Frida insjuknade i cancer ungefär vid den tiden och hade det väldigt besvärligt fram till sin död något år senare. Valle och Frida flyttade till Ryggen och sedan vidare till Hosjö där Valle byggde en villa.

Jag nämnde att Valle hade sina egna idéer om saker och ting, således köpte han en motorcykel när han bodde i Kårsån, det var en BMW- 350 cm³ med kardandrift. Problemet var att han saknade körkort och vägrade att skaffa ett sådant. Detta medförde att han fick ha någon som åkte med som hade körkort så Valle kunde övningsköra. Detta brukade den ovan nämnda Birger Carlsson ställa upp på ibland. Valle hade också älghund under många år och det gav anledning till skogspromenader och jakter.

Valle var ingen vän av att gå till läkare och under hela den tid jag kände honom beklagade han sig för sin mage. Han hade ont av och till och vek sig ibland bubbel av smärta. Vi uppmanade honom att uppsöka en läkare men jag tvivlar på att han gjorde det. Sista gången jag träffade Valle var i Hosjö 1961 han verkade då sliten och nervös. Hans slut blev tragiskt. Han hittades död på Fridas grav, där han skjutit sin hund och sig själv.

Arkion är numera sammanslaget med SVAR

Arkion har under våren efter beslut av Riksarkivet återförenats med SVAR.

Sedan en tid återfinns nu de databaser med framförallt folkräkningarna som legat under Arkion istället hos SVAR.

De som har abonnemang hos Arkion behöver aktivera ett *nytt* användarkonto hos SVAR; det hela sker enkelt och snabbt och ger tillgång till samma databaser som tidigare låg under Arkion. Man kan också passa på att uppgradera sitt abonnemang till att omfatta samtliga databaser hos SVAR - någon form av erbjudande lär ges till dem som abonnerar på någon av portalerna.

Välkommen till

Släktforskardagar

i Göteborg 26-27-28 augusti 2005

med Sveriges Släktforskarförbunds Riksstämma